

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

YARGI VE TEMEL HAKLAR ALANI AÇISINDAN AB
ADAYLIĞI VE AB ÜYELİĞİ: *“SÖYLEDİĞİMİ YAP,
YAPTIĞIMI YAPMA”*

Feridun KARAKEÇİLİ,
İKV Hukuk İşleri Müdürü

YARGI VE TEMEL HAKLAR ALANI AÇISINDAN AB ADAYLIĞI VE AB ÜYELİĞİ: “Söylediğimi yap. Yaptığımı Yapma”

AB Adaylığı

Üyelik müzakerelerini tamamlayan Hırvatistan resmen 1 Temmuz 2013 tarihinde 28. Üye olarak AB'ye katılacak. Hırvatistan'ın üyeliği ve sırada bekleyen aday ve potansiyel aday ülkelerin varlığı¹, her ne kadar AB'nin genişleme sürecinde büyük bir dönüşümü simgeleyen 2004 yılındaki 10 ülkenin AB'ye katılması kadar etki yaratmasa da AB'nin halâ bir çekim merkezi olduğunu gösteriyor. Hırvatistan'ın üyelik müzakerelerinde son kapanan fasıl “Yargı ve Temel Haklar” oldu. Türkiye ve diğer aday ülkeler için de muhtemelen benzer durum söz konusu olacak. Avrupa Komisyonu'nun Genişlemeden sorumlu üyesi Stefan Füle de Karadağ'ın AB'ye üyeliğine ilişkin verdiği demeçte aday ülkeler için ilk açılan ve son kapanacak olan fasılın Yargı ve Temel Haklar olacağını belirtmiştir.

2004 yılındaki genişlemeyle sonuçlanan Merkez ve Doğu Avrupa ülkelerinin AB'ye üyelik taleplerine karşı getirilen Kopenhag siyasi kriterlerinin oluşturulmasından bugüne temel insan ve azınlık haklarına saygı AB üyeliğine adaylık statüsü alınabilmesinin önkoşulu haline gelmiştir². Bu kriterler Amsterdam Antlaşmasıyla başlayarak bugün AB Antlaşması'nda (md. 49) yer vermek suretiyle AB'ye üyeliğin gerek şartı olarak AB'nin birincil hukukuna dahil olmuştur. Daha da önemlisi AB'ye katılım şartlarının yerine getirilmesi özellikle temel haklara saygı aday ülkelerin AB tarafından sistematik denetimine tabi olmaya başlamıştır. Kopenhag kriterleriyle birlikte Avrupa Komisyonu, aday ülkelerin başta siyasi kriterler olmak üzere katılım şartlarını yerine getirme konusunda hangi reform ve düzenlemeleri yaptıklarını ayrıntılı olarak değerlendirdiği yıllık ilerleme Raporları hazırlamaya başlamıştır. Böylece 2004 genişlemesiyle birlikte bir dış politika aracı olarak daha da ağırlık kazanan “Genişleme”, aday ülkelerde AB'nin yargı ve temel haklar alanındaki politikasının gelişmesinde önemli bir zemin oluşturmaya başlamıştır.

Hırvatistan ve Türkiye ile başlatılan üyelik müzakerelerinde ise ilk kez yargı ve temel haklar ayrı bir müzakere başlığı olarak yer almıştır³. 2006 yılı AB Zirvesi Başkanlık Sonuçlarında genişleme ile ilgili kabul edilen yeni yöntemin üyelik müzakerelerine girmesi⁴AB temel haklar müktesebatının AB adaylık sürecine giderek daha fazla eklenmesine yol açmıştır. 2007 yılında Romanya ve Bulgaristan'ın AB'ye üye olmasından sonra uygulamaya konan bu yöntem ile aday ülkelerin üyeliğe hazırlıklarındaki güvenilirliğin artırılması amacıyla üyelik müzakerelerinin “koşulluluk” (conditionality) ilkesinin

¹ Halen Türkiye ve İzlanda AB ile üyelik müzakerelerini yürütmekte; Makendonya, Karadağ ve Sırbistan “aday ülke”, Bosna- Hersek, Arnavutluk ve Kosova ise “potansiyel aday ülke” statüsünde bulunmaktadır.

² Kopenhag siyasi kriterlerine göre, aday ülkelerin demokrasi, hukuk devleti, insan hakları ve azınlıkların korunması ve haklarına saygıyı garanti altına alan kurumlarda istikrarı sağlamaları gerekir; Copenhagen European Council, Conclusions of the Presidency, June 1993.

³ Üyelik müzakerelerinde 23. Başlık altında yer alan “Yargı ve Temel Haklar” dört ana alt başlığı içermektedir. Bunlar, yargı, yolsuzlukla mücadele, ifade özgürlüğünü de içeren temel insan hakları ve AB vatandaşlık haklarıdır.

⁴ Presidency Conclusions, European Council, Brussels, 15 December 2006.

güçlendirilmesi amaçlanmıştır⁵. Yeni yöntem ile her bir müzakere başlığı için açılış ve (geçici) kapanış kriterleri (benchmark) belirleniyor ve ancak bu kriterlerin yerine getirildiği Komisyon tarafından tespit edildiğinde AB Konseyi tarafından kapatılabiliyor. Komisyon bu gelişmeleri yıllık olarak hazırladığı İlerleme Raporlarında ortaya koyuyor⁶.

Müzakere sürecinde ayrı bir başlık halinde düzenlenmesi ve Komisyon tarafından sürekli izlenmesi yargı ve temel hakların önemini arttırmış ve müzakeresi en zorlu başlıklardan biri haline getirmiştir. Nitekim Hırvatistan'ın müzakerelerinde en son kapatılan başlık yargı ve temel haklar olmuştur. Hatta Aralık 2011'de imzalanan Hırvatistan'ın Katılım Antlaşması'nda dahi Komisyon'un özellikle yargı ve temel haklar alanında Hırvatistan'ın verdiği taahhütleri denetlemeye devam edeceği⁷ ve taahhütlerin yerine getirilmemesi durumunda Komisyon'un önerisi üzerine AB Konseyi tarafından gerekli önlemlerin alınabileceği öngörülmüştür⁸. Komisyon ayrıca bugüne kadar müzakere süreçlerinden elde ettiği deneyimlere dayanarak, yargı ve temel haklar başlığının müzakeresinde bazı yenilikler ve düzeltmelere de gidileceğini açıklamıştır. Bu çerçevede Komisyon yayınladığı Tebliğ'de aday ülkelerin üye olmadan önce temel haklar alanındaki reform ve düzenlemelerinin sağlam ve geriye dönüşmeyecek şekilde anayasal sistemlerine yerleştirilmesini sağlamak için bu Başlığın erken açılıp geç kapanmasını, açılış ve kapanış kriterlerinin yanı sıra "ara kriterler" (interim benchmarks) getirilebilmesini ve bu alandaki uyumda sorun yaşanması halinde diğer Başlıklardaki teknik çalışmaların durdurulmasını da içeren "düzeltici önlemler" (corrective measures) alınmasını önermiştir⁹.

Bu gelişmeler de göstermektedir ki AB, katılım süreçlerinde yargı ve temel haklar alanında aday ülkelere karşı çok daha katı ve talepkâr bir tutum izleyecektir. Bu durum tabii ki katılım müzakerelerini yürütmekte olan Türkiye ve müzakerelere başlayacak olan Batı Balkan ülkeleri için de geçerli olacaktır.

Bilindiği üzere Hırvatistan ile birlikte başlatılan Türkiye'nin AB'ye katılım müzakereleri, diğer aday ülkelerden farklı çeşitli nedenlerle ağır ve sıkıntılı bir seyir izlemektedir. Bugün gelinen noktada 35 müzakere başlığından 13 tanesi müzakerelere açılabilmiş, bunlardan sadece 1 tanesi (Bilim ve Araştırma) geçici olarak kapatılabilmektedir. Açılmayan 20 başlıktan 17 tanesi AB Konseyi veya Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve/veya Fransa'nın siyasi engellemeleri nedeniyle bloke edilmiş durumdadır. Ekim 2006'da ayrıntılı tarama süreci sona eren 23 no.lu Yargı ve Temel Haklar Başlığı'na ilişkin tarama sonu raporu resmi olarak Türkiye'ye henüz iletilmemiştir. Dolayısıyla bu Başlığın açılış ve kapanış kriterleri de resmen bildirilmemiş olmaktadır. Ayrıca Yargı ve Temel Haklar Başlığı diğer bazı Başlıkların yanı sıra GKRY'nin tek taraflı olarak bloke ettiği ve AB Konseyi'nin gündemine gelmesi halinde veto edeceğini açıkladığı başlıklar arasında yer almaktadır. Ancak Yargı ve temel haklar Başlığı müzakerelere açılmamış olmakla beraber Türkiye 2001 yılından itibaren genel olarak Kopenhag siyasi

⁵ Koşulluluk ilkesi aday ülkelerin AB'ye üyelik için gerekli ekonomik ve siyasi kriterleri karşılamak için müzakere sürecinde tek taraflı olarak bunlara uyum sağlamasını ifade etmektedir.

⁶ Müzakere sürecinin aşamaları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz www.ikv.org.tr; www.abgs.gov.tr

⁷ Hırvatistan'ın Katılım Antlaşmasına (Accession Treaty) ek Katılım Senedi (Act of Accession) Madde 36 (1): "...The Commission's monitoring shall focus in particular on commitments undertaken by Croatia in the area of the judiciary and fundamental rights (Annex VII), including the continued development of track records on judicial reform and efficiency, impartial handling of war crimes cases, and the fight against corruption..."

⁸ Hırvatistan Katılım Senedi madde 36(2).

⁹ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, *Enlargement Strategy and Main Challenges 2011-2012*, COM(2011)666 final, 12.10.2011, p.5

kriterlerini karşılamak ve özellikle temel haklar alanında AB'ye uyum sağlamak amacıyla, 8 uyum paketi; 3 Anayasa değişikliği paketi ve 4 yargı paketi kapsamında Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu gibi temel kanunlar da dahil olmak üzere önemli hukuki düzenlemeler gerçekleştirmiştir¹⁰ Ancak Komisyon'un Türkiye İlerleme Raporlarında da siyasi kriterler ve yargı ve temel haklar alanında Türkiye'de kaydedilen gelişmeler olumlu karşılanırken, gerek yasal düzeyde gerekse uygulamada giderilmesi gereken önemli eksiklik ve aksaklıkların da bulunduğu tespit edilmektedir. 2012 Türkiye İlerleme Raporunda özellikle yargılamaların ve tutukluluk sürelerinin uzunluğu; hakim, savcı, savunma arasında "silahların eşitliği" ilkesine aykırı düşen yasal düzenlemeler ve uygulamalar; Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde mahkum olmasına yol açan çok sayıda temel insan hakkı ihlallerine yol açan düzenleme ve uygulamalar; basın özgürlüğü dahil olmak üzere ifade özgürlüğü üzerindeki açık/örtülü sınırlamalarla ilgili olarak daha fazla çaba harcanması gerektiği vurgulanmaktadır¹¹.

Henüz müzakerelere açılmadığı halde Türkiye'nin yargı ve temel haklar alanında AB'ye uyum çalışmalarını sürdürüyor olması ve İlerleme Raporlarındaki eleştirileri de dikkate alarak bu yöndeki çabalarını arttırması, üyelik müzakereleri sürecinde resmen açıldıktan sonra da uzun ve zorlu sürecek bir müzakere başlığında halihazırda çok önemli bir mesafe kaydetmiş olmasını sağlamak bakımından önemlidir. Zira yukarıda değinildiği üzere AB'nin Genişleme'ye ilişkin yeni yaklaşımı, yargı ve temel haklar alanında aday ülkelerde sağlanan ilerlemenin, üye olduktan sonra geriye dönülmez şekilde içselleştirilmesi için resmen üye olana kadar Komisyon tarafından, mevcut durumdan daha kısa aralıklarla, sürekli ve detaylı takibini ve uyumun aksaması halinde diğer Başlıklardaki teknik müzakerelerin de askıya alınabilmesini öngörmekte.

AB Üyeliği

AB bir yandan aday ülkelere, yargı ve temel hakların teminat altına alınmasının güçlendirilmesini üyeliğin önkoşulu olarak getirirken ve yerinde olarak bunu sıkı bir şekilde takip ederken, üye ülkelerdeki temel haklara aykırı uygulamalara karşı, duyduğu rahatsızlık açıklamalarından öteye geçip yaptırım uygulayabilecek mi? Ya da aday ülkelere bir anlamda "söylediğimi yap; yaptığımı yapma" diyerek temel haklar hassasiyeti "dereyi geçene kadar" mı geçerli olacak?

Son yıllarda çeşitli AB üyesi ülkelerin yaptıkları anayasal ve yasal düzenlemeler ile çeşitli uygulamaların AB'nin yargı ve temel haklar politikasına aykırı olduğu ve bunun AB'nin demokrasi, hukuk devleti ve insan haklarına saygı temeline dayalı değerler bütününe ciddi olarak tehdit etmeye başladığı yönünde endişelerin doğmasına neden olmuştur. Örneğin Romanlara karşı uygulanan ayrımcılık ve bu kişileri Fransa ve İtalya'nın sınır dışı etmeleri¹², başta İtalya ve Macaristan olmak üzere basın özgürlüğüne getirilen sınırlamalar¹³, hemen tüm AB ülkelerinde görülen üçüncü ülkeler kökenli AB vatandaşlarına karşı ayrımcılık ve saldırgan tutumlar¹⁴, Yunanistan'ın başta Türkler olmak üzere azınlıkların temel hak ve hürriyetlerini kısıtlayıcı uygulamaları, temel hakların sadece yeni

¹⁰ Bu konuda gerçekleştirilen yasal ve anayasal düzenlemelerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. "AB Müzakere Sürecinde Yargı ve Temel Haklar Faslı", Avukatlar İçin Yargı ve Temel Haklar Projesi, Şubat 2013, www.ab.gov.tr.

¹¹ Turkey 2012 Progress Report, p. 7-18; 70-75, ec.europa.eu/policies/enlargement/Turkey

¹² Report of the Commissioner for Human Rights, Human Rights of Roma and Travellers in Europe (Council of Europe Publishing), 2012

¹³ 2010 Report of Reporters Without Borders on the freedom of the press, fr.rsf.org/pres-freedom-index-2010,1034.html

¹⁴ *EUobserver*, 14 February 2012

üyelerde değil AB'nin kurucu ülkelerinde de ihlal edildiğini göstermektedir¹⁵. Ancak bu ihlallere karşı AB kurumları sessiz kalmış ya da sınırlı tepkiler vermiştir. AB Kurucu Antlaşmaları'nın "koruyucusu" görevini üstlenen Avrupa Komisyonu ise AB Antlaşması'nın ihlal edildiği gerekçesiyle bazı ülkelere (Fransa, Macaristan ve Yunanistan) karşı başlattığı soruşturmaları kapatmıştır.

Özellikle 2010 yılında Macaristan'da iktidara gelen Başbakan Victor Orban ve Parlamento'da üçte ikilik çoğunluğa sahip olan partisi Fidezs'in 2011 yılından başlayarak ikazlara rağmen arda arda yaptığı anayasa değişiklikleri ve bazı yasal düzenlemeler¹⁶, kuvvetler ayrılığındaki dengeleme ve denetleme mekanizmalarına darbe vurarak ülkeyi otoriter bir rejime doğru götüreceği ve AB'nin temel değerlerine açıkça aykırı olduğu yönünde AB'den ve Avrupa Konseyi ve uluslar arası toplumdan sert tepkilerin gelmesine neden olmuştur. Bu gelişmelerle birlikte gözler, AB üyesi ülkelerin başta yargı ve temel haklar olmak üzere AB'nin temel değerlerinden geriye gitmeleri durumunda AB'nin bunlara karşı alacağı tavra çevrilmiştir: Genişleme politikası çerçevesinde aday ülkelerdeki temel haklara ilişkin talep ve yaptırımlarını, üyelik karşılığında, en yüksek seviyede tutan AB, kendi üyelerine karşı hangi yaptırımları uygulayabilecek ve aynı kararlılığı gösterebilecek mi?

Avrupa Komisyonu Macaristan'ın 2011'de gerçekleştirdiği ilk değişikliklerden bazıları için (Merkez Bankası'nın bağımsızlığı, hakim ve savcılarının emeklilik yaşı, verilerin korunması) AB Antlaşmaları'na AB Antlaşması ve AB'nin İşleyişine Dair Antlaşma) ve AB'nin ikincil düzenlemelerine aykırılık oluşturabileceği gerekçesiyle ihlal prosedürünü başlatmış¹⁷ ancak daha sonra bu soruşturmaları kapatmıştır. Avrupa Parlamentosu'nda Macaristan'ın durumu ile ilgili olarak yapılan Genel Kurul oturumunda Macaristan'da yargı alanında yapılan değişikliklere karşı Komisyon'un ne tür önlemler alacağını sorulması üzerine ise Komisyon Başkanı Barosso, "Macaristan mevzuatında temel haklarla ilgili yapılan diğer değişikliklerin Avrupa Konseyi¹⁸ tarafından incelenmekte olduğunu ve Venedik Komisyonu'nun da burada önemli bir rol oynayabileceğini" belirterek örtülü olarak AB hukukunun ve

¹⁵ AB ülkelerinin insan hakları ihlalleri alanında ayrıntılı ülke analizi için bkz. Human Rights Watch, World Report 2012:European Union, www.hrw.org/world-report-2012/world-report-2012-european-union

¹⁶ Macaristan anayasası ve yasalarında yapılan değişiklikler arasında Anayasa Mahkemesinin 1 Ocak 2012 yılından önce aldığı kararlara atıf yapmasının ve yasaları esastan incelemesinin (sadece şekil yönünden inceleyebilecek) önlenmesi; davaların mahkemeler arasında değiştirilebilmesi de dahil olmak üzere Ulusal Yargı Bürosu (National Judicial Office) Başkanı'nın yetkilerinin artırılarak anayasal statü verilmesi; zanlıların gözaltına alındıktan sonraki ilk 48 saat içinde yanlarında avukatları olmaksızın sorguya çekilebilmeleri; siyasi kampanya reklamlarının sadece devlet yayın kanallarında yapılabilmesi (böylece bu reklamların özel kanallarda yayınlanması yasaklanabilecek. Benzer düzenleme daha önce Macar Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmişti); yerel makamlara evsizleri cezalandırma yetkisi verilmesi; hangi dini grupların yasal olarak kilise sayılacağını belirleme yetkisinin sadece Parlamento'ya verilmesi yer alıyor, Human Rights Watch, hrw.org, 12 March 2013; Hungary's controversial constitutional changes, BBC.co.uk, 11 March 2013; Constitutional Reforms: Hungary Steps Away From European Democracy, [SpiegelOnlineInternational](http://SpiegelOnlineInternational.com), speigel.de.

¹⁷ AB'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın 258. Maddesine göre: "Komisyon üye devletlerden birinin Antlaşmalar gereğince üzerine düşen bir yükümlülüğü yerine getirmediği kanısına varırsa, bu devlete kendi görüşlerini sunma imkanı tanıdıktan sonra, bu konuda gerekçeli görüşünü bildirir. İlgili devlet Komisyon'un belirlediği süre içinde bu görüşe uygun hareket etmezse, Komisyon meseleyi Avrupa Birliği Adalet Divanı'na götürebilir."

¹⁸ Kurucu üyeleri arasında Türkiye'nin de yer aldığı Avrupa Konseyi Avrupa Birliği'nden farklı bir kuruluş olup, görevi esas itibarıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi aracılığıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin üye ülkelerde uygulanmasını sağlamaktır.

Komisyununun bu alana müdahale edebilmesinin sınırlı olduğuna işaret ediyordu¹⁹. Bu arada AB Macaristan'a IMF ile birlikte verilecek 20 milyar avro'luk ödemeler dengesi yardımıyla "merkez bankasının bağımsızlığı"nın kısıtlandığı gerekçesiyle askıya alarak "kredi musluklarını kapatma" tehdidiyle Macaristan'a geri adım attırmaya çalışıyordu²⁰.

Komisyון'un AB ülkelerince yapılan temel hak ihlallerine karşı en etkili yaptırım aracı olan AB Antlaşması'nın 7. Maddesinin devreye sokulabileceğini açıklaması ise ancak Fidezs partisinin 2013 yılında Macaristan'ın otoriterleşmesi yönünde kaygıların daha da artmasına yol açan dördüncü kez yapılan anayasal ve yasal değişikliklerden sonra gelebilmiştir²¹.

AB Antlaşması'nın 7. Maddesine göre: "*Konsey üye devletlerin üçte birinin, Avrupa Parlamentosu'nun veya Avrupa Komisyonu'nun gerekçeli önerisi üzerine ve Avrupa Parlamentosu'nun muvafakatini aldıktan sonra, 2. Maddede²² belirtilen değerlerin **bir üye devlet tarafından ciddi biçimde ihlaline yönelik açık bir risk bulunduğunu üyelerinin beşte dört çoğunluğuyla tespit edebilir...***(md. 7/1)

*"Avrupa Birliği Zirvesi üye devletlerin üçte birinin veya Avrupa Komisyonu'nun önerisi üzerine ve Avrupa Parlamentosu'nun muvafakatini aldıktan sonra 2. Maddede belirtilen değerlerin **bir üye devlet tarafından ciddi ve sürekli biçimde ihlal edildiğini**, ilgili üye devleti gözlemlerini sunmak üzere davet ettikten sonra, **oybirliğiyle tespit edebilir** (md. 7/2).*

*"Konsey 2. Paragraf uyarınca bir tespitte bulunulması halinde **ilgili üye devletin hükümet temsilcisinin Konsey'deki oy hakları da dahil, Antlaşmaların bu üye devlete uygulanmasından kaynaklanan haklardan bazılarının askıya alınmasına nitelikli çoğunlukla²³ karar verebilir...**"* (md.7/3).

Görüldüğü üzere 7. Madde temel hakların ihlali durumunda ilgili üye ülkeye yaptırım uygulanabilmesini (oy haklarının askıya alınması) öngörmekte, ancak buna önemli sınırlamalar getirmekte. Bir kere her ne kadar hukuken zorunlu olmasa da siyaseten 7. Maddede öngörülen yaptırımın uygulanmadan önce 1. Paragrafta belirtilen "ciddi ihlale yönelik riskin" Konsey'de beşte dört çoğunlukla tespiti gerekir. Bu safha geçildikten sonra yaptırımın uygulanabilmesinin ilk şartı temel hakların ciddi ve sürekli biçimde ihlal edildiğinin tespit edilmiş olmasıdır (tek ya da birkaç ihlal yeterli değildir). İkincisi bu yöndeki tespitin AB Zirvesinde oybirliğiyle yapılması gerekir-tabii ki ilgili üye devletin temsilcisi bu oylamalara katılamayacaktır-(AB'nin İşleyişine Dair Antlaşma md. 354). Üye ülkelerin AB temel haklarını ihlal edip etmediklerinin belirlenmesinde bir diğer sınırlama da AB Temel Haklar Şartı'ndan kaynaklanmaktadır. Şart'ın 51/1. Maddesi uyarınca: "*Bu Şart hükümleri Birlik'in kurumlarına, organlarına ve ofislerine ve **ancak Birlik hukukunu uyguladıkları durumlarda Üye Devletlere hitap eder.***" Dolayısıyla üye ülkeler ancak AB Antlaşmalarını ve hukukunu uyguladıkları

¹⁹ Barroso, "A Europe of values and principles", Plenary debate on the situation in Hungary, Strasburg, 18 January 2012.

²⁰ Nilgün Arısan Eralp, "AB Acz içinde mi?" Değerlendirme Notu, TEPAV AB Enstitüsü, Ocak 2012

²¹ EU Failing to tackle Hungary's constitutional missteps, Publicserviceeurope.com, 15 March 2013

²² AB Antlaşması'nın 2. Maddesine göre: "*Birlik insan onuruna saygı, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve azınlıklara mensup kişilerin hakları da dahil olmak üzere insan haklarına saygı değerleri üzerine kuruludur. Bu değerler çoğulculuk, ayrımcılık yapmama, hoşgörü, adalet, dayanışma ve kadın-erkek eşitliğinin hakim olduğu bir toplumda üye devletler için ortaktır.*"

²³ Halen AB Bakanlar Konseyi'nde nitelikli çoğunluk üye devletlerin en az yarıdan bir fazlasının ve toplam 345 oydan 255 oyun aynı yönde kullanılmasıyla sağlanabilmektedir. Eğer üye devletlerden birisi talepte bulunursa verilen oyların ayrıca toplam AB nüfusunun %62'sini de temsil etmesi gerekir.

zaman ve ölçüde Şart'ın hükümleriyle bağlıdır²⁴. AB'de temel hakların üye devletler açısından bağlayıcılığına ve uygulanacak yaptırımlara ilişkin bu tür sınırlamalar getirilmesi, üye ülkelerin AB Antlaşması'nın 7. Maddesini çok istisnai hallerde uygulanmak üzere tasarladıklarını göstermektedir. Esasen 7. Madde bugüne kadar hiç harekete geçirilmemiştir²⁵

Hal böyleyken ***Komisyon'un Macaristan'a karşı Antlaşma'nın 7. Maddesini harekete geçirebileceğini açıklaması AB kamuoyu tarafından olumlu bulunmakla birlikte, sıkı şartlara bağlanan ve henüz hiç harekete geçirilmemiş olan bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağını zaman gösterecektir.*** Yargı ve temel haklar alanındaki ihlaller konusunda üye ülkelerdeki uygulamalar hakkında yeknesak olmaktan uzak ve tavizkar bir tutum takınılması halinde ise AB'nin sadece aday ülkeler nezdinde değil, tüm uluslararası toplum nezdinde AB idealleri bağlamında inanırılığın zedelenmesi ve itibar kaybı sorunlarıyla yüzleşmesi doğaldır. Macaristan vesilesiyle AB gündemine yerleşen ve zaman içinde etki ve boyutlarını genişletme potansiyeli taşıyan bu sorun karşısında basiretli hareket tarzı üye devletlerin uygulamalarını, üyelik öncesi dönemdeki gibi etkin bir denetim/izleme mekanizması ihdas etmek olabilir. Nitekim yakın zamanda dört AB üyesi (Almanya, Hollanda, Danimarka, Finlandiya) Komisyona acilen temel hak ihlallerinin AB Bakanlar Konseyi'nin gündemine etkin ve hızlı bir şekilde getirilmesini sağlayacak bir "mekanizma geliştirmesi" çağrısında bulunmuştur²⁶. Haziran ayında Avrupa Parlamentosu'nda oylanacak olan ²⁷Macaristan'da Temel Hakların durumuna ilişkin kararın kabul edilmesinin de bu yöndeki girişimleri hızlandırıcı etkisi olacaktır.

²⁴ AB'de temel hakların düzenlenişi, kapsamı ve uygulamasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Sanem Baykal, "Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Birliği, Serbest Dolaşım ve Politikalar, Temel Haklar", s. 383-412, Seçkin Yayınları, Mayıs 2012,

²⁵ İtalya'da basın özgürlüğünün kısıtlanması, Romanya ve Bulgaristan'da yolsuzlukla mücadelede gerekli önlemlerin alınmaması ya da Avusturya'da aşırı sağcı ve ırkçı Jörg Haider ve partisi Özgürlük Partisi'nin koalisyon ortağı olarak hükümete girmesi de AB'de yüksek sesle protesto edilmiş ancak 7. Madde harekete geçirilmemiştir (Haider olayında bazı üye ülkeler Avusturya'ya karşı tek taraflı önlemler uygulamıştır).

²⁶ Agence Europe, 12/04/2013

²⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-327_en.htm